

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady EU 2019/1937 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie (The Whistleblower Protection Directive)

1. 4. 2022

Dne 23. října 2019 byla přijata Směrnice Evropského Parlamentu a Rady EU 2019/1937 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie (**The Whistleblower Protection Directive**) s transpoziční lhůtou 17. prosince 2021, dále jako „Směrnice“.

Cíl Směrnice

Potenciální oznamovatelé porušení práva Unie, o nichž se dozvěděli při své práci, anebo při činnosti s prací související, a při nichž je poškozován veřejný zájem, jsou (dle představitelů Unie) často od oznámení svých obav nebo podezření odrazeni kvůli strachu z odvetných opatření. Taková oznámení přitom mohou být, podle recitálu Směrnice, klíčová pro prosazování práva Unie, zejména v oblasti veřejných zakázek. Ochrana oznamovatelů v rámci Unie doposud nebyla jednotná a v některých členských státech byla nedostatečná. To způsobovalo problémy u oznámení porušení s přeshraničním rozměrem. Směrnice má stanovit minimální standardy ochrany a zabezpečit zavedení soudržného a komplexního rámce ochrany.

Transpozice

Česká národní úprava byla připravována, přijata nicméně nebyla, nyní je proto Směrnice přímo aplikovatelná. Odbor střetu zájmů Ministerstva spravedlnosti připravil metodiku k přímé aplikovatelnosti Směrnice, která je k nalezení [zde](#). Směrnice měla být transponována do národních

legislativ do 17. prosince 2021, některým ustanovením Směrnice však byla stanovena lhůta delší. Dne 9. února 2021 byl původní návrh transpozičního zákona (zákon o ochraně oznamovatelů) rozeslán poslancům, avšak projednávání návrhu bylo ukončeno s koncem volebního období.

Povinné subjekty

Směrnice přináší povinnosti jak veřejnoprávním institucím, tak soukromoprávním subjektům (u kterých je však transpoziční lhůta a tudíž i přímá aplikovatelnost obecně až s datem 17. 12. 2023). Zatímco Směrnice jako povinné osoby v soukromém sektoru označuje právní subjekty zaměstnávající 50 či více zaměstnanců, připravovaná legislativa byla přísnější a očekává se, že by tomu tak mohlo být i u nového transpozičního zákona. Povinnost zavést vnitropodnikový oznamovací systém se zřejmě bude týkat soukromoprávních subjektů, které v posledním čtvrtletí zaměstnávaly průměrně 25 či více zaměstnanců.

Povinnosti

Povinnosti vyplývající ze směrnice veřejnoprávním a soukromoprávním subjektům (dále jen „povinná osoba“) je zejména zavést interní oznamovací kanál, alternativou je externí oznamovací kanál. V případě, že nebude přijato vhodné opatření, musí povinná osoba strpět uveřejnění oznámení. Povinná osoba má povinnost ve vyvarovat odvetných opatření vůči oznamovateli. Za zmínku nepochybně stojí obrácené důkazní břemeno v případě podezření na odvetné opatření – povinné subjekty by musely před soudem prokázat, že se nejedná o odvetné opatření.